

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 7Cdo/234/2020
Identifikačné číslo spisu: 5115235988
Dátum vydania rozhodnutia: 31.03.2022
Meno a priezvisko: JUDr. Peter Brňák
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2022:5115235988.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu L. R., bývajúceho v P. - C., J. XXX/XX, zastúpeného Mgr. Michalom Zemanom, advokátom so sídlom v Bratislave, Medená 18, proti žalovanej Slovenskej republike, za ktorú koná Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky, so sídlom v Bratislave, Námestie slobody č. 6, o náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 35.000 € s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Žilina pod sp. zn. 42C/16/2015, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 26. mája 2020 sp. zn. 11Co/108/2019, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovanej náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Žilina (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „prvoinštančný súd“) rozsudkom zo 14. septembra 2018 č. k. 42C/16/2015-490 uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 10.000 € spolu s bližšie určeným úrokom z omeškania (výrok I.). Vo zvyšnej časti žalobu zamietol (výrok II.). Žalovanej právo na náhradu trov konania nepriznal (výrok III.).

1.1. V dôvodoch svojho rozhodnutia v podstatnom uviedol, že žalobca je od roku 2004 účastníkom stavebného konania správneho orgánu o vydanie povolenia na bližšie označenú stavbu, ktoré k času vyhlásenia rozsudku súdu prvej inštancie nebolo skončené, a preto už len z pohľadu celkovej dĺžky tohto konania možno konštatovať nesprávny úradný postup orgánu verejnej moci v zmysle zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 514/2003 Z. z.“), za ktorý sa považuje aj nevydanie, resp. oneskorené vydanie rozhodnutia.

1.2. Nemajetková ujma, ktorá sa prejavila u žalobcu, spočívala v pocite neistoty a zhoršení jeho zdravotného stavu, pričom prvoinštančný súd mal z výsledkov vykonaného dokazovania preukázanú aj príčinnú súvislosť medzi neoprávneným zásahom a vznikom ujmy. Pokiaľ ide o jej výšku, žalobca požadoval priznať sumu 35.000 € s príslušenstvom, avšak prvoinštančný súd mu priznal s poukazom na

obdobnú súdnu prax čiastku v sume 10.000 € s príslušenstvom (a vo zvyšnej časti žalobu zamietol).

1.3. Súčasne s priznaním istiny prvostupňový súd priznal žalobcovi aj úroky z omeškania podľa § 16 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z. z., majúc za to, že v danom prípade omeškanie žalovanej nastalo dňa 3. decembra 2014, t. j. dňa, kedy žalovaná oznámila žalobcovi, že jeho nárok neuspokojí.

1.4. O trovách konania rozhodol súd prvej inštancie podľa § 255 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) tak, že žalovanej ich náhradu nepriznal, keďže táto si ich ako pomerne úspešná v konaní neuplatnila.

2. Krajský súd v Žiline (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom z 26. mája 2020 sp. zn. 11Co/108/2019 na základe odvolania oboch sporových strán rozsudok súdu prvej inštancie - čo do výšky priznanej istiny 5.000 € a príslušenstva ako aj v zamietajúcom prvostupňovom výroku - potvrdil, nad jej rozsah do sumy 10.000 € istiny s príslušenstvom prvostupňový rozsudok zmenil a žalobu zamietol a zmenil aj výrok o trovách konania tak, že žalobcovi priznal z prisúdenej sumy plnú náhradu trov konania.

2.1. Po preskúmaní obsahu spisu odvolací súd dospel k záveru, že v danom prípade súd prvej inštancie dospel k správny skutkový záverom, keď konštatoval, že postupom správneho orgánu v posudzovanom stavebnom konaní došlo k dlhotrvajúcim prieťahom, ktoré konanie možno v celku označiť ako nesprávny úradný postup, v príčinnej súvislosti s čím došlo na strane žalobcu k zhoršeniu zdravotného stavu, k jeho nepohode bývania, ako aj vzniku pocitu neistoty. Tieto skutkové zistenia považoval odvolací súd za správne, zodpovedajúce výsledkom vykonaného dokazovania. Z uvedeného dôvodu preto, lebo sa odvolací súd stotožnil so skutkovými závermi súdu prvej inštancie, nemal dôvod dokazovanie zopakovať (§ 384 ods. 1 CSP). Existenciu podmienok na doplnenie dokazovania odvolací súd nezistil (§ 384 ods. 2 a 3 CSP). V konečnom dôsledku obe strany sporu vo svojich odvolacích námietkach neúplnosť dokazovania, resp. nevykonanie niektorého z dôkazov ani nenamietali.

2.2. Po uvedení právnej analýzy odvolací súd konštatoval, že žalobcom označované nesprávne úradné konanie predstavuje konanie na úseku správneho orgánu, ktoré možno zjednodušene označiť ako stavebné konanie. Toto žiadnym spôsobom svojou skutkovou a právnou zložitou nevybočujúce zo štandardného konania, ktoré je mnohopočetne vedené v každodennom živote pred správnymi orgánmi Slovenskej republiky. Už len z tohto pohľadu je samotná dĺžka konania v čase rozhodnutia súdu prvej inštancie 14 rokov neprimeraná, neakceptovateľná a ničím neospravedliteľná. Pokiaľ ide o správanie sa žalobcu v danom stavebnom konaní, tak prvoinštančný, ako aj odvolací súd nezistil žiadnu skutočnosť, ktorá by mala byť zohľadnená na jeho ťarchu pri posudzovaní otázky či a z akých dôvodov došlo v tomto konaní k zbytočným prieťahom. Napokon, čo sa týka tretieho kritéria, správanie sa správneho orgánu, z chronologického opísania toho, ako boli vydávané jednotlivé rozhodnutia, je zrejmé, že existujú dlhšie obdobia jeho nečinnosti, keď mu bola vec opakovane vrátená, či už nadriadeným orgánom, resp. súdom.

2.3. Po komparácii viacerých rozhodnutí Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) posudzujúcich prieťahy v konaní pred správnym orgánom a zhodnotiac vo všeobecnosti aj prax Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) uviedol, že „po náležitom zistení rozhodujúcich skutkových okolností, zohľadňujúc ... dĺžku napadnutého správneho konania, predmet tohto konania, jeho význam pre žalobcu a berúc do úvahy aj ďalšie konkrétne okolnosti preskúmaného prípadu (vznik pocitu nepohody bývania, právnej neistoty a zhoršeného zdravotného stavu), považoval odvolací súd za dôvodné a v súlade so zásadami spravodlivosti priznanie sumy 5.000,- eur, ktorá podľa jeho presvedčenia zodpovedá žalobcom spôsobenej ujme, a to predovšetkým vzniku pocitu neistoty a nepohody bývania“. Preto odvolací súd napadnutý výrok I. čiastočne zmenil a v sume presahujúcej 5.000 € žalobu žalobcu zamietol. Naopak, do sumy 5.000 € považoval výrok rozsudku súdu prvej inštancie za vecne správny, a preto v uvedenej časti spolu s príslušenstvom rozsudok okresného súdu ako vecne správny potvrdil. Z tých istých dôvodov odvolací súd vo výroku II., ktorým súd prvej inštancie žalobu žalobcu vo zvyšnej časti zamietol, rozsudok ako vecne správny potvrdil.

2.4. Ako vecne správny odvolací súd potvrdil aj výrok o uložení povinnosti žalovanej zaplatiť žalobcovi príslušenstvo z uplatňovaného nároku, a to úroky z omeškania.

2.5. Vzhľadom k tomu, že dané rozhodnutie vo veci o výške plnenia bolo závislé od úvahy súdu odvolací súd žalobcovi priznal voči žalovanej nárok na plnú náhradu trov konania, nie však z celej žalovanej sumy, ale len z tej, v ktorej bol úspešný.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca (ďalej aj „dovolateľ“) dovolanie podľa § 420 písm. f/ CSP, v ktorom žiadal, aby dovolací súd napadnuté odvolacie rozhodnutie zrušil - v časti, v ktorej zmenil prvostupňový rozsudok vo veci samej (nad rozsah priznanej istiny 5.000 €, pozn.) ako aj v časti, v ktorej potvrdil výrok prvostupňového rozsudku o zamietnutí žaloby - a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Prípustnosť dovolania odôvodnil poukazom na ustanovenie § 420 písm. f/ CSP argumentujúc tým, že odvolací súd mu nesprávnym procesným postupom znemožnil, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu jej práva na spravodlivý proces. Konkrétne namietal, že odvolací súd sa v súvislosti s výškou nemajetkovej ujmy nevysporiadal s jeho odvolacou argumentáciou, v dôsledku čoho je odvolacie rozhodnutie nezrozumiteľné a zmätočné. V ďalšom zopakoval svoju predsúdnú argumentáciu, na základe ktorej mu mala byť priznaná nemajetková ujma v ním požadovanej výške.

4. Žalovaná vo svojom vyjadrení k dovolaniu žalobcu navrhla, aby dovolací súd dovolanie zamietol ako nedôvodné. V podstatnom poukázala na znenie § 220 ods. 2 CSP, obsah ktorého bol odvolacím súdom dodržaný, jeho odôvodnenie je zrozumiteľné a jasne z neho vyplýva, prečo odvolací súd znížil priznanú náhradu nemajetkovej ujmy. Odvolací súd v tomto ohľade menovite analyzoval 7 konaní pred ústavným súdom, ktoré sa týkali odškodnenia za prietiahy v správnom konaní.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala strana sporu v zákonnej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania a bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie nie je prípustné, a preto ho podľa § 447 písm. c/ CSP odmietol.

6. V danom prípade vyvodil žalobca prípustnosť podaného dovolania z ustanovenia § 420 písm. f/ CSP, z ktorého vyplýva, že dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

6.1. Dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

6.2. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f/ CSP, sú a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných právnych predpisov a rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami. Jeho súčasťou nie je ani právo procesnej strany dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (porovnaj rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

6.3. Pojem „procesný postup“ bol vysvetlený už vo viacerých rozhodnutiach najvyššieho súdu tak, že sa ním rozumie len faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra prejednávania veci (to, ako súd viedol spor) znemožňujúca strane sporu realizáciu jej procesných oprávnení a mariaca možnosti jej aktívnej účasti na konaní (porovnaj R 129/1999 a rozhodnutia 1Cdo/6/2014, 3Cdo/38/2015, 5Cdo/201/2011, 6Cdo/90/2012). Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle citovaného ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca a ktoré (porušenie) tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva.

7. Z obsahu dovolania vyplýva, že dôvody odvolacieho rozhodnutia nie sú dostatočné, že sa odvolací súd dostatočne nevysporiadal s odvolacími námietkami žalobcu, na základe ktorých mu mala byť priznaná ním požadovaná výška nemajetkovej ujmy (bod 3).

8. V súvislosti s dovolacou námietkou žalobcu týkajúcou sa nedostatočného odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu dovolací súd uvádza, že už dávnejšia judikatúra najvyššieho súdu (R 111/1998) zastávala názor, že nepreskúmateľnosť rozhodnutia nezakladá zmätočnosť a prípustnosť dovolania; nepreskúmateľnosť bola považovaná len za vlastnosť (vyjadrujúcu stupeň kvality) rozhodnutia súdu, v ktorej sa navonok prejavila tzv. iná vada konania majúca za následok nesprávne rozhodnutie veci (viď § 241 ods. 2 písm. b/ OSP), ktorá prípustnosť dovolania nezakladala. S týmto názorom sa stotožnil aj ústavný súd (pozri rozhodnutia sp. zn. I. ÚS 364/2015, II. ÚS 184/2015, III. ÚS 288/2015 a I. ÚS 547/2016). Na zásade, podľa ktorej nepreskúmateľnosť zakladá (len) inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ OSP zotrvalo aj zjednocujúce stanovisko R 2/2016, právna veta ktorého znie: „Nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ Občianskeho súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ Občianskeho súdneho poriadku". Zmeny v právnej úprave dovolania a odvolacieho konania, ktoré nadobudli účinnosť od 1. júla 2016, sa podstaty a zmyslu tohto stanoviska (rovnako ako v prípade nesprávneho hodnotenia dôkazov) nedotkli, preto ho treba považovať aj naďalej za aktuálne.

9. V danom prípade odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu nedáva žiadny podklad pre uplatnenie druhej vety zjednocujúceho stanoviska R 2/2016, ktorá predstavuje krajnú výnimku z prvej vety a týka sa len celkom ojedinelých (extrémnych) prípadov. O taký prípad ide napríklad vtedy, keď dovolaním napadnuté rozhodnutie neobsahuje vôbec žiadne odôvodnenie, alebo keď sa vyskytli „vady najzákladnejšej dôležitosti pre súdny systém" (pozri Sutyazhnik proti Rusku, rozsudok z roku 2009), prípadne keď odôvodnenie dovolaním napadnutého rozhodnutia má také nedostatky, že svojou povahou, intenzitou, významom a právnymi dôsledkami predstavuje exces, ktorý možno charakterizovať ako „justičný omyl" v zmysle judikatúry EŠEP (pozri napr. Ryabikh proti Rusku, rozsudok z roku 2003). Odôvodnenie dovolaním napadnutého rozsudku odvolacieho súdu však nedáva podklad pre tvrdenie dovolateľa, že nespĺňa požiadavku riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia. Odvolací súd v dôvodoch svojho rozhodnutia uviedol, ako vo veci rozhodol súd prvej inštancie, zhrnul podstatné skutkové tvrdenia a právne argumenty sporových strán, pričom jasne a zrozumiteľne vysvetlil, prečo rozsudok súdu prvej inštancie v odvolaní napadnutých výrokoch považuje v základe za vecne správny. Odvolací súd sa nestotožnil s výškou priznanej istiny, ktorú znížil s použitím (aj) metódy komparácie s praxou ústavného súdu v podobných veciach. Za neodôvodnené či arbitrárne nemožno bez ďalšieho považovať ani jeho právne východiska spočívajúce v zistenom skutkovom stave, v zohľadnení dĺžky napadnutého správneho konania, v predmete tohto konania a jeho význame pre žalobcu, či v ďalších konkrétnych okolnostiach [pocit nepohody bývania, právna neistota, či zhoršenie zdravotného stavu (bod 31 odôvodnenia odvolacieho rozhodnutia)].

10. Odôvodnenie dovolaním napadnutého rozsudku odvolacieho súdu má podľa názoru dovolacieho súdu všetky zákonom vyžadované náležitosti v zmysle ustanovenia § 393 CSP. V reakcii na dovolacie argumenty žalobcu dovolací súd uvádza, že za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f/ CSP nemožno považovať to, že odvolací súd svoje rozhodnutie neodôvodnil podľa predstáv dovolateľa, ale len to, že ho neodôvodnil objektívne uspokojivým spôsobom, čo nie je tento prípad. Žalobca preto neopodstatnene namieta, že mu odvolací súd nedostatočným a nepresvedčivým odôvodnením rozhodnutia znemožnil, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. V tejto súvislosti považuje dovolací súd za potrebné poznamenať, že odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia nemusí dať odpoveď na všetky odvolacie námietky uvedené v odvolaní, ale len na tie, ktoré majú pre rozhodnutie o odvolaní podstatný význam, ktoré zostali sporné alebo na ktoré považuje odvolací súd za nevyhnutné dať odpoveď z hľadiska doplnenia dôvodov rozhodnutia súdu prvej inštancie (II. ÚS 78/05).

11. Pre úplnosť dovolací súd tiež poznamenáva, že pri posudzovaní splnenia požiadaviek na riadne odôvodnenie rozhodnutia z hľadiska namietanej zmätočnej vady v zmysle § 420 písm. f/ CSP, správnosť právnych záverov, ku ktorým odvolací súd dospel, nie je relevantná, lebo prípadné nesprávne právne posúdenie prípustnosť dovolania podľa ustanovenia § 420 písm. f/ CSP nezakladá. Ako vyplýva aj z judikatúry ústavného súdu, iba skutočnosť, že dovolateľ sa s právnym názorom odvolacieho súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti jeho rozhodnutia (napr. I. ÚS 188/06). V neposlednom rade dovolací súd uvádza, že pokiaľ žalobca podaným dovolaním brojil proti skutkovému stavu zistenému nižšími súdmi, ani namietané okolnosť nedostatočne zisteného skutkového stavu v zásade nezakladá vadu konania podľa § 420 písm. f/ CSP.

12. Z uvedených dôvodov preto dovolací súd dovolanie žalobcu podľa ustanovenia § 447 písm. c/ CSP odmietol.

13. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania dovolací súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

14. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.